

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย “ระบบทุนนิยมเครือญาติในการเมืองไทย ศึกษาเปรียบเทียบรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจรกับรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร” ครั้งนี้เป็นการวิจัยในเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (descriptive analysis) โดยผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interviewing) และการวิจัยจากเอกสารโดยกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ ได้แก่ นักการเมือง นักวิชาการ และนักสื่อสารมวลชน ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) เพื่อทำการสัมภาษณ์ ซึ่งคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยคัดเลือกเพื่อทำการสัมภาษณ์เป็นบุคคลที่มีความรู้เรื่องราวต่าง ๆ ในสมัยรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร และรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ที่ผ่านมาแล้ว (Key-informant Interviewing) โดยสัมภาษณ์ นักการเมือง คือ รองศาสตราจารย์ ดร. ชีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิชัย โสสุวรรณจินดา อดีตสมาชิกวุฒิสภา นักวิชาการ คือ รองศาสตราจารย์ วิทยากร เชิงกุล คณบดีวิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต และนักสื่อสารมวลชน คือ นายประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์ รองบรรณาธิการอำนวยการหนังสือพิมพ์มติชน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เนื่องจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางการเมืองซึ่งเกิดขึ้นแล้ว ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องศึกษาจากเอกสารทั้งขั้นต้นและขั้นรองเป็นหลัก รวมทั้งการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ซึ่งเครื่องมือในการศึกษาวิจัยมีดังนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยไม่มีโครงสร้าง ซึ่งมีแนวทางหรือประเด็นหลักในการสัมภาษณ์เจาะลึก ดังนี้

2.1.1 ประเด็นคำถามหลักในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับลักษณะความสัมพันธ์ของระบบทุนนิยมเครือญาติ คือ

“ลักษณะความสัมพันธ์ของระบบทุนนิยมเครือญาติในรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร มีลักษณะเป็นอย่างไรบ้าง”

“ลักษณะความสัมพันธ์ของระบบทุนนิยมเครือญาติในรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร มีลักษณะเป็นอย่างไรบ้าง”

2.1.2 ประเด็นคำถามหลักในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับบทบาทและอิทธิพลของกลุ่มทุนในระบบทุนนิยมเครือญาติ คือ

“บทบาทและอิทธิพลของระบบทุนนิยมเครือญาติ ต่อนโยบายของรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร เป็นอย่างไรบ้าง”

“บทบาทและอิทธิพลของระบบทุนนิยมเครือญาติต่อนโยบายของรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นอย่างไรบ้าง”

2.1.3 ประเด็นคำถามหลักในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับระบบทุนนิยมเครือญาติที่ส่งผลต่อระบบการเมือง ระบบเศรษฐกิจ และระบบสังคม คือ

“ระบบทุนนิยมเครือญาติในสมัยรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร ส่งผลต่อระบบการเมือง ระบบเศรษฐกิจ และระบบสังคม อย่างไรบ้าง”

“ระบบทุนนิยมเครือญาติในสมัยรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ส่งผลต่อระบบการเมือง ระบบเศรษฐกิจ และระบบสังคม อย่างไรบ้าง”

การทดสอบความเที่ยงของเครื่องมือวิจัย

ประเด็นคำถามหลัก ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทวี สุรฤทธิกุล และรองศาสตราจารย์ วิทยากร เชิงกุล แล้ว

2.2 การใช้เอกสารขั้นต้นและเอกสารชั้นรอง

2.2.1 เอกสารขั้นต้น (Primary Sources) ประกอบด้วย คำแถลงนโยบายรัฐบาล หนังสือหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องในช่วงรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร และรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร

2.2.2 เอกสารชั้นรอง (Secondary Sources) ประกอบด้วยรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทความทางวิชาการ หนังสือ เอกสาร และหนังสือพิมพ์ที่วิเคราะห์ถึงระบบทุนนิยม เครือญาติ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยจะใช้วิธีการวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ครบถ้วนในทุก ๆ ด้าน โดยทำการศึกษาจากข้อมูล 2 ประเภท ได้แก่

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็นการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Research) ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อต้องการทราบ ลักษณะความสัมพันธ์ของระบบทุนนิยมเครือญาติ บทบาทและอิทธิพลของระบบทุนนิยมเครือญาติต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาล การส่งผลกระทบต่อระบบการเมือง ระบบเศรษฐกิจและระบบสังคม เพื่อนำไปเป็นหลักฐานอ้างอิงประกอบการศึกษา โดยการสัมภาษณ์เริ่มตั้งแต่ เดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม 2550 เพื่อให้ได้รับข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างให้ครบทุกกลุ่ม โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1.1 ขอนหนังสือจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่าง

3.1.2 เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยการเลือกบุคคลจากกลุ่มตัวอย่าง แจ้งวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย เพื่อขอทราบความคิดเห็นในประเด็นที่ต้องการให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นออกมาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยไม่จำเป็นต้องกำหนดคำถามเป็นไปตามลำดับตายตัว

3.1.3 นำข้อมูลที่ได้รับไปดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยต่อไป

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เป็นการค้นคว้ารวบรวมเอกสาร ระเบียบ บทความ รายงานทางวิชาการ รายงานผลการวิจัย รวมทั้งการสืบค้นข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ด้วย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าและรวบรวมทั้งที่เป็นข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ รวมทั้งข้อมูลจากการสัมภาษณ์ มาทำการวิเคราะห์ โดยอาศัยแนวคิดและทฤษฎีประกอบ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ครบถ้วนในทุก ๆ ด้าน

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ จะไม่เน้นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ แต่เน้นการวิเคราะห์ในเชิงลึก โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interviewing) และการวิจัยเอกสาร เพื่อให้ได้ข้อคิดเห็น และบทสรุปที่ต้องการ ด้วยการนำเสนอในลักษณะเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis) เพื่อแสวงหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย